

Hungarológia Tanszék Bukarestben

Más országbeli tudományegyetemek hungarológia vagy magyar nyelv tanszékei közül főleg azokról van tudomásunk, melyek a rokonyelvek anyaországában működnek. Ha pedig a környező országokról van szó, akkor főleg az ott élő magyarság képzését szolgáló intézményekről hallunk, így például a kolozsvári Babes-Bolyai Tudományegyetem magyar nyelv illetve magyar irodalom tanszékéről. Kevesen tudják, hogy hosszú évek óta, ilyen vagy olyan köntösben Bukarestben is működik, és diákcsoportok képzését is ellátja az ottani tudományegyetem hungarológia tanszéke. Sajátos célszerűség tartja életben: a magyar nyelv oktatását biztosítani bárkinek, aki ezt óhajtja, nem csak magyar anyanyelvűeknek.

A bukaresti hungarológia tanszék vezetője, *Dr. Murvai Olga* szerint a romániai magyar felsooktatás gondjai közepette kissé megfélekedtek a bukaresti „végvárról”...

1968 óta működik hungarológiai részleg a román főváros tudományegyetemén. Eredetileg önálló tanszékként indult. 1974-ben veszítette el az önálló tanszéki státuszát. A tanszékvezetőnő emlékezése szerint voltaképpen nem politikai, hanem inkább adminisztratív okokból szüntették meg a hungarológiai szak tanszéki keretét; gazdaságszabnak találta az akkori román tanügyi vezető, ha egy tanszéken több, rokon szak szervezi mindennapi munkáját, életét. 1990-től ismét önálló tanszék látja el az oktatási és kutatási feladatokat.

Korábban a tanszék úgynevezett „B szakként” működött, ami azt jelenti, hogy a diákok mellékszakként nyerhettek képesítést ezen a területen. Rendszerint így a hallgatók „A” szakon valamely más, idegen nyelv tanulói voltak. 1990 előtt a tanszékvezetőknak nagyobb hangsúlyt fektettek az „A” szakra, hiszen nagyrészt ezen szak területén helyezkedtek el a hallgatók.

1990 óta működik ez a kis egyetemi közösség tulajdonképpen hungarológiai tanszékként. Azóta ugyanis egyaránt biztosít fő- és mellékszakként – „A” és „B” szakot. Így az „A” szak körébe tartoznak a magyarságtudományi és a magyar nyelvészeti tantárgyak, míg „B” szakként más nyelvek tanulmányozását választhatják a hallgatók: a román, az angol, a franciát, a németet vagy az oroszot. A hallgatóknak szabad választási joga van, és más, akár keleti nyelveket is vállalhatnak a magyar mellett. Az oktatók szeretik is ezt, erre bátorítják a diákjaikat, remélve, hogy nyelvtörténeti vagy összehasonlító nyelvészeti kutatásoknak kedvezhetne az ilyen képesítés. Jelenleg az egyik hallgató klasszika filológia tanulását vállalja a magyar mellett.

Felvetődik a kérdés: milyen területeken képez szakembereket a bukaresti hungarológiai tanszék, hiszen a magyartanár-képzés a kolozsvári egyetemen folyik? A főváros adottságaiból következik, hogy számos intézménynek ott a székhelye, központja. A hungarológiai tanszék oktatói – mint mondják – remélik, hogy ezekben az intézményekben mindig lesz szükség magyar nyelvet jól ismerő, a magyarság ügyében jártas szakemberre. Így a tanszék feladata lenne azoknak a magyarságtudományban jártas szakembereknek a képzése, akik a Tudományos Akadémia etnikai csoportjában a magyar kisebbség problémáival foglalkozhatnának; különféle lektori állásokat tölthetnének be, a művelődésügyi minisztérium megfelelő szakosztályán dolgozhatnának. Igény van magyar szakemberre a vallásügyi minisztériumban, a különböző művelődési házakban is. Magyarul tudó, a magyarságtudományban jártas embereket keresnek a levéltárakba. Egyre több azoknak a magánvállalatoknak a száma, melyeknek a levelezési osztálya keres magyarul jól tudó személyeket. Mivel a bukaresti magyarság jórésze 1989 után elhagyta a román fővárost és Erdélyben próbált új életet keresni, egyre nagyobb hiány mutatkozik azokon a területeken, ahol ezelőtt magyar szakemberek dolgoztak. Ezt a hiányt igyekszik pótolni a magyar nyelvnek e bukaresti végvára. Az idén ősszel 20 diákot

vesznek fel a tanszékre. Jelenleg már 48 diák tanul itt, köztük néhányan román anyanyelvűek vagy éppen vegyesházasságbeliek, és itt csiszolják magyar nyelvtudásukat.

Iduna költészetének tanítása a polgári iskolában

Bárdos József igen szuggesztív írásban és ritka szép elemzéssel mutatja be az Iskolakultúra korábbi számában (1) Iduna, azaz Szász Károlyné hamvas költészetének hangulatvilágát. Javasolja, hogy a tanítás során foglalkozzunk az ő műveivel is. Költészetének szépségére már régebben is felfigyeltek a tankönyvírók, s néhány versével a polgári iskolai tanulók is megismerkedhettek. Hogy mit tanítottak Iduna költeményeiből, s mely más költő verseivel együtt, azt az alábbiakban próbálom érzékeltetni.

1876 és 1927 között négy tankönyvszerző kilenc tankönyvben foglalkozott Iduna verseivel. Tizennégy verséből hármat tanítottak. Egy tankönyvben a Tanítsatok (1876), három tankönyvben a legszebbnek tartott Vágy (1909, 1925, 1927), négy tankönyvben pedig a Jő a tavasz – az Apróságok című vers harmadik része – (1883, 1886, 1890, 1908) található. A tavasz és az elmúlás érzésvilága sajátosan ötvöződik a „Jő a tavasz” kezdetű szöveghűen idézett versben:

*Jő a tavasz illat árad
Ébred a vidám madárdal.
Zöld az erdő, vig a patak.
Föld és menyország mosolyganak.
Suttog a fű, jár a szellő.
Aranyos szélű a felhő.
Ég a nap láng-szenvedélylyel,
Édes almot hoz az éjjel.
Gyönyör, élet minden másón:
Csak nekem nincs gyógyulásom.*

Érdekes lehet összehasonlítani, hogy mely versekkel tanították együtt Iduna költeményeit. A sorban első hely illeti férjének, Szász Károlynak Iduna című – itt betűhűen közölt – versét, mely a fiatalon elhunyt feleségnek állít emléket „szerelmi tájdalmának szent önzésével”, ahogy Beöthy Zsolt jellemezte.

*Ne kapd föl nevét kőszá hír!
Adj néki nyugtot néma sir!
Fedezd-be árnynyal, zöld berek!
Felejtsetek-el emberek!
Nem élt a végett: hogy nevét
A hir szellője hordja szét.
S ha dalolt: mint a csalogány
Magának énekelt csupán.
Szelid dalán, – mit tudta ő:
Elmereng-é az átmenő?
Vagy pusztában elhangzik-e
Lelkének hangja: éneke?*

*Hagyjátok el hát, hadd legyen
Felejtett sírja jeltelen;
És néma hideg sirkövén
Ne légy köny: csak az enyéim!
Ne több virág: mint a melyet
A jó természet ültetett;
Ne több dal: csak mit egy szelid
Bús csalogány énekel itt.
Felejtsetek el emberek!
Fedezd be árnynyal zöld berek!
Adj néki nyugtot, néma sir.
Ne kapd föl nevét, kőszá hir.* (2)